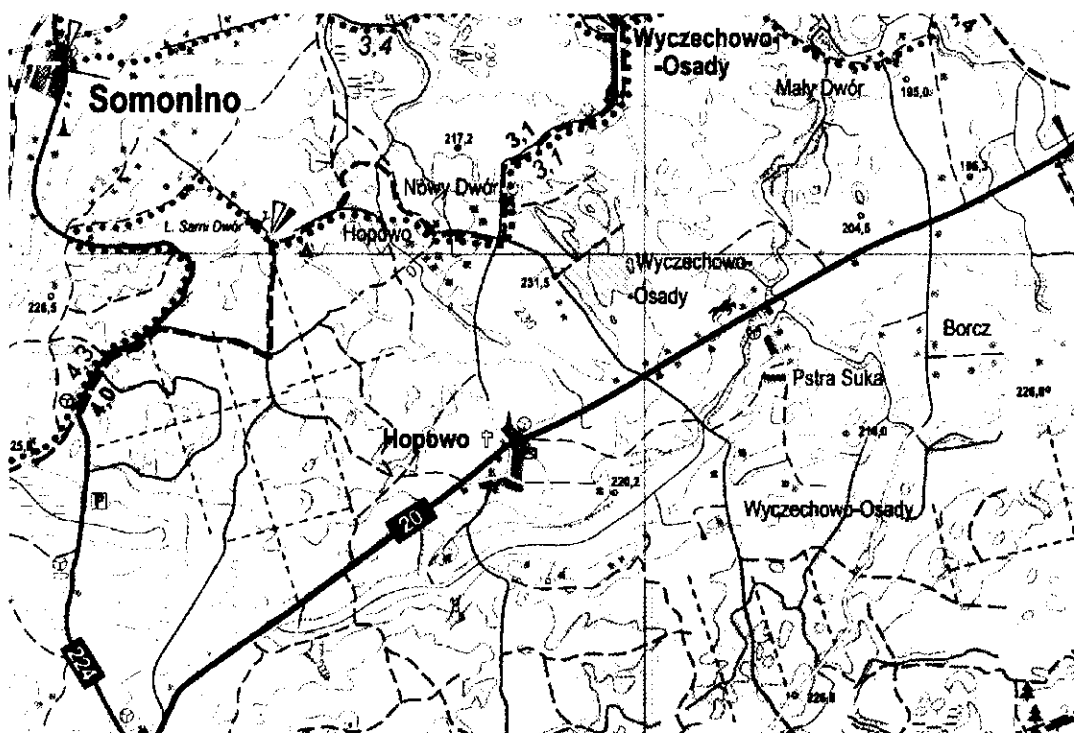

Gmina Somonino

Plan Odnowy Miejscowości

Hopowo

na lata 2009 - 2016

Hopowo, 2009 r/

WÓJT

mgr Mieczysław Flisikowski

Opracowanie przygotowane na zlecenie:

Urzędu Gminy Somonino
ul. Ceynowy 21
83-314 Somonino

przez:

Doradztwo Strategiczno – Inwestycyjne „PROGRESS”
Jarosław Zielonka
ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuzy

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.	5
II.1. POŁOŻENIE.	5
II.2. SFERA SPOŁECZNA	11
II.3. SFERA GOSPODARCZA.....	13
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI HOPOWO.	16
III.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI.	16
III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.	18
III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.....	19
IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.	21
IV.1. WALORY NATURALNE	21
IV.2. SFERA SPOŁECZNA	24
IV.3. GOSPODARKA	27
IV.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	29
V. MOCNE I SŁABE STRONY	31
VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.	32
VII. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.	37
VIII. SPIS TABEL	38
IX. SPIS RYSUNKÓW	39

I. WSTĘP.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło dla naszego kraju szereg dodatkowych możliwości rozwoju zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym mających charakter tak bezpośrednich korzyści finansowych jak i pośrednich możliwości korzystania z zalet wspólnego rynku. Jednocześnie proces integracji i sama możliwość skorzystania z jej dobrodziejstw wymusiła spełnienie pewnych standardów i norm formalnych co przejawia się także w procesie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych UE.

Niniejszy dokument został opracowany dla gminy Somonino jako strategia rozwoju miejscowości Hopowo, wyznaczająca kierunki i cele jej rozwoju na lata 2009 – 2016. Jednocześnie Plan ma charakter i jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi” którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty o charakterze lokalnym których zasadność realizacji wynika z dokonanej diagnozy stanu obecnego i przyjętych perspektyw rozwoju danej miejscowości.

Powstanie przedmiotowego dokumentu miało charakter uspołeczniony i odbywało się przy aktywnym udziale społeczności lokalnej – mieszkańców miejscowości Hopowo. W pracach nad Planem – w ich koordynacji i konsultacjach – brali udział także eksperci zewnętrzeni mający wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategicznym. Prace nad Planem były konsultowane w trakcie 2 spotkań wiejskich z mieszkańcami Hopowa oraz z władzami gminy Somonino i pracownikami Urzędu Gminy merytorycznie odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i realizację projektów z funduszy UE na terenie gminy. Sporządzona na tej podstawie diagnoza stanu obecnego, analiza SWOT oraz lista najważniejszych dla miejscowości inwestycji do realizacji na najbliższe lata powstała w oparciu o analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Hopowa oraz dyskusji jakie miały miejsce w trakcie spotkań społeczności wiejskiej. Tym samym dołożono wszelkich starań aby zapisy dokumentu odzwierciedlały interesy zarówno mieszkańców Hopowa jak i władz gminy a jednocześnie były zgodne z zasadami prawa i założeniami idei zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.

II.1. POŁOŻENIE.

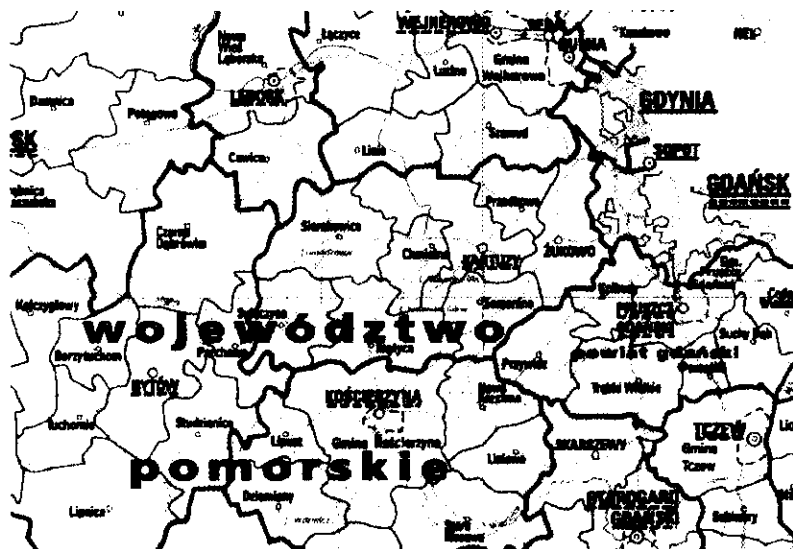
Gmina Somonino położona jest w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim, na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi. Gmina Somonino graniczy:

- od północy z gminą miejsko – wiejską Kartuzy,
- od północno-wschodu z gminą miejsko – wiejską Żukowo,
- od zachodu z gminą wiejską Stężyca,
- od wschodu z gminą Przywidz,
- od południa z gminami: Nowa Karczma i Kościerzyna.

Gmina Somonino jest 6 co do wielkości gminą powiatu kartuskiego i zajmuje łączną powierzchnię 11 227 ha. Gmina liczy ogółem 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połęczyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo oraz 20 miejscowości. Siedzibą władz gminy jest wieś Somonino położona nad rzeką Radunią.

Z większych miast znajdujących się w pobliżu Somonina wymienić należy:

- Aglomerację Trójmiejską – w odległości 50 km,
- Kościerzyna – w odległości 20 km,
- Kartuzy – w odległości 6 km,
- Żukowo – w odległości 20 km.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.

Źródło: Drogowy Atlas Polski, Forum, Warszawa, 2006 r.

Pod względem fizyczno – geograficznym gmina Somonino położona jest:

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach,
- w systemie zlewni Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni,

- w systemie zlewni Wisły – w tym w zlewni Wierzycy (południowa część gminy), w tym również w zlewni Wietcisy,
- częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150 m,
- w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (międzymorenowy) według dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.; granica GZWP nr 116 przebiega na południe od granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połęczyno,
- w strefach źródłiskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni,
- w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego (z kilkoma biocentrami) w sieci ekologicznej ECONET-Polska; w hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej,
- częściowo w – Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; dla KPK obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.; w planie ochrony KPK znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.

W gminie Somonino dominują następujące typy środowiska przyrodniczego:

- wysoczyzna morenowa (falista i pagórkowata strefa marginalna) z roślinnością pól uprawnych z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,
- równiny sandrowe z roślinnością pól uprawnych z glebami bielicowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami i żwirami; dominuje tu wsiąkanie wody w podłoże oraz występuje umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,

- wysoczyzna morenowa (wały moren spiętrzonych, falista i pagórkowata strefa marginalna) ze zbiorowiskami leśnymi, z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje tu retencja wody i jej parowanie w zależności od usłonecznienia.

Do najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego gminy Somonino należą:

- lasy – zajmują 36% pow. gminy; lasy prywatne zajmują 13% łącznej pow. lasów; lasy ochronne stanowią 15% łącznej pow. lasów; lasy posiadają duże i średnie potencjały – faunistyczny, florystyczny, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; powierzchniowo dominują ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe oraz nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat,
- zarośla i szuwary – występują w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach i mokradłach – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- ciągi drzew krzewów, grupy drzew – występujące w rozproszeniu, szczególnie wzdłuż cieków, dróg i linii kolejowej – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- roślinność parków w Borczu i Wyczehowie oraz starych cmentarzy – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- jeziora – Trzebno, Rąty, Połęczyńskie, Piotrowskie, Ostrzyckie (przy granicy gminy) oraz małe jeziora i stawy bez nazwy – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym oraz o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody,
- rzeki – Radunia (z jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniem piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s), Wietcisa, Wierzyca; rzeki mają charakter potoków podgórskich o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym, szczególnie w zakresie ichtiofauny, występuje tu m.in. głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik oraz gatunki chronione – strzebla potokowa, strzebla błotna, śliz, różanka i koza; z ssaków występuje tu przede wszystkim wydra,
- pozostałe ciek – o średnim potencjale faunistycznym,
- strefy źródliskowe Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni; występują w sąsiedztwie działów wodnych – o dużym potencjale retencji wody,
- torfowiska wysokie, przejściowe i niskie z mokradłami oraz glebami torfowymi i mułowo-torfowymi do zachowania – tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły ekologiczne o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody oraz bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym,

- 4 biocentra (obecność fauny i flory o znaczeniu europejskim) z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt – **Jar Rzeki Raduni** z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łęgiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków, stwierdzono występowanie bociana czarnego i ostoję bielika, **Torfowiska koło Bernardówki** z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim, **Jeziora Raduńsko-Ostrzyckie i okolice, Torfowiska wysokie koło Somonina, Bór koło Borcza, Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego** (lasy sosnowe i liczne torfowiska),
- gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym; niewielkie tereny około 3 % gruntów rolnych w gminie,
- złoża kopalin udokumentowane – średni potencjał surowcowy – część złoża „Bernardyna”, piaski różnoziarniste ze żwirem, wydana koncesja do 29.09.2016 r. dla firmy „Orion”, działka nr 34/10 w Somoninie (część złoża w Kiełpinie, gm. Kartusy); pow. całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1, 8672 ha i 2,519 ha.

Ochrona przyrody (związana z dużą bioróżnorodnością), krajobrazu naturalnego i środowiska w gminie Somonino dotyczy następujących terenów i obiektów:

- Kaszubski Park Krajobrazowy – 12 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.,
- otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – część gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzonego Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni – 20 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94

dokumentacja hydrogeologiczna z 1996 r. wykazała, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego zbiornika,

- Pośrednia strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.,
- Punkty widokowe – „Jastrzębia Góra” (na granicy z gm. Kartuzy), „Trzebińska Góra” i inne; konieczność ochrony samego punktu widokowego i panoramy na kierunku patrzenia.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie Somonino dotyczy:

- Obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- Zespoły dworsko-parkowe w Borczu i Wyczechowie, kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach, dom i kuźnia w Hopowie,
- Obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza w Borczu, Piotrowie i Rątach, osada z wczesnego średniowiecza w Piotrowie, cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie,
- Wsi o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych – Piotrowo (w KPK), Goręczyno, Hopowo,
- Stref ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustalenia w nich zawarte należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych,
- Trasy z ciągami widokowymi – droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce – Wieżyca oraz odcinek Egierowo – Rybaki,
- Projektowanego Parku Kulturowego Kartusko-Mirachowskiego.

II.2. SFERA SPOŁECZNA

Według danych GUS na koniec 2008 roku gminę Somonino zamieszkiwało w sumie 9 523 mieszkańców, z czego 51% stanowili mężczyźni, przez co wskaźnik feminizacji na terenie gminy sięgnął poziomu 97 K/100 M i był niższy od notowanego w skali całego powiatu kartuskiego (100 K/100 M). Gęstość zaludnienia w gminie sięgnęła w tym roku poziomu 85 mieszkańców/km² powierzchni co było także wielkością niższą od notowanej w skali całego powiatu (102 mieszkańców/km²).

Ogólne tendencje w zakresie rozwoju sfery społecznej w gminie są zbliżone z notowanymi w skali powiatu. Charakterystyczny dla obszaru gminy jest wyższy niż w powiecie przyrost naturalny na poziomie 13,00‰ (9,00‰ dla powiatu) oraz niski poziom liczby zawieranych małżeństw – 7,80‰ w skali roku (przy 8,10‰ dla powiatu).

Znacznie gorzej – i odmiennie niż ma to miejsce w skali powiatu – przedstawiała się natomiast w gminie sytuacja w zakresie salda migracji, które w 2007 roku było relatywnie niskie - na poziomie 0,94‰ przy wysokiej wartości notowanej w tym czasie dla całego powiatu (6,95‰).

Relatywnie korzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku struktury wieku mieszkańców gminy gdzie notowany jest wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 28,9% i niższy niż np. w skali powiatu udział grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 10,8% mieszkańców gminy. Relatywnie mniej korzystnie niż ma to miejsce w skali powiatu przedstawia się natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypada 65,80 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące gminy i jej sytuacji na tle powiatu przedstawia tabela nr 1.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.

Obszar	Liczba ludności	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Saldo migracji	Ludność w wieku przed.	Ludność w wieku prod.	Ludność w wieku poprod.
Gmina Somonino	9 523	85,00	97,00	7,80	13,00	65,80	0,94	28,90	60,30	10,80
Powiat kartuski	114 083	102	100,00	8,10	9,00	61,80	6,96	26,90	61,80	11,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

II.3. SFERA GOSPODARCZA.

Główną dziedziną gospodarki w gminie Somonino pozostaje rolnictwo. Tworzy je 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9,5 ha z czego 580 gospodarstw to gospodarstwa większe niż 1 ha. Rolnictwo koncentruje się zarówno na produkcji zwierzęcej jak i roślinnej. Produkcja roślinna obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca – hodowlą bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

Drugą dziedziną gospodarki w Somoninie jest stale rozwijająca się turystyka. Według danych Urzędu Gminy funkcjonuje tu 10 sezonowych i 4 całoroczne ośrodki wypoczynkowe. Ponadto są także kwatery letniskowe i agroturystyczne. Jest strzeżone gminne kąpielisko. Łączna liczba miejsc noclegowych w Gminie sięga 1 100 miejsc, w tym:

- w pensjonatach - 258,
- kwaterach agroturystycznych - 105,
- kwaterach prywatnych - 75,
- na polach biwakowych 560.

Niewielki udział w gospodarce gminy ma także rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest sieć handlowa, gorzej – usługowa. Brak np. usług szewskich, krawieckich. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, część z turystyki, część utrzymuje się z pracy w drobnych zakładach rzemieślniczych, część zatrudniona jest w przemyśle drzewnym.

Według danych GUS w 2008 roku w gminie były zarejestrowane w sumie 602 podmioty gospodarcze co dawało wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości na poziomie 63,21 podmiotów/1000 mieszkańców. Była to jednocześnie wielkość niższa od notowanej na terenie całego powiatu - gdzie wyniosła 82,84 podmiotów zarejestrowanych/1000 mieszkańców.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w gminie 95,5% to firmy sektora prywatnego wśród których dominują przedsiębiorstwa działające jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,50% wszystkich podmiotów).

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.

Wyszczególnienie	J. m.	Gmina Somonino		Powiat Kartuski	
		Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	jed.gosp.	602	100,00	9 451	100,00
Sektor publiczny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	27	4,48	292	3,09
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	24	3,99	235	2,48
Przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
Spółki handlowe	jed.gosp.	0	0	5	0,05
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	0,16	2	0,02

Sektor prywatny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	575	95,50	8 620	91,20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	491	81,56	7 235	76,55
Spółki handlowe	jed.gosp.	26	4,32	502	5,31
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	9	1,49	96	1,01
Spółdzielnie	jed.gosp.	2	0,33	30	0,32
Fundacje	jed.gosp.	1	0,17	13	0,13
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	18	2,99	187	1,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z przejawów relatywnie niższego poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest problem wysokiej stopy bezrobocia na tym terenie w tym bezrobocia ukrytego – mającego szczególnie duże znaczenie w gminach rolniczych o rozdrobnionej strukturze agrarnej. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku na koniec drugiego kwartału 2009 roku w gminie było oficjalnie zarejestrowanych 319 bezrobotnych czyli 3,34 % mieszkańców całej gminy. Była to wartość relatywnie wyższa od notowanej w skali powiatu gdzie wielkość tego wskaźnika wahała się w granicach 2,62 %. W strukturze bezrobotnych widoczny jest także znaczny udział kobiet które stanowią w gminie 58,3 % wszystkich bezrobotnych – przy 58 % w skali całego powiatu. Jednocześnie jak zaznaczono powyżej znaczącym problemem w gminie jest także kwestia bezrobocia ukrytego – niwelowana jednak w okresie sezonu turystycznego prowadzeniem przez część mieszkańców działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego w regionie.

Jednocześnie należy wskazać, że cały region powiatu kartuskiego należy do obszarów o relatywnie niższej stopie bezrobocia w porównaniu z ogółem województwa. Według danych GUS na koniec sierpnia 2009 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w skali powiatu sięgnęła poziomu 8,7 % przy 10,2 % w skali całego województwa.

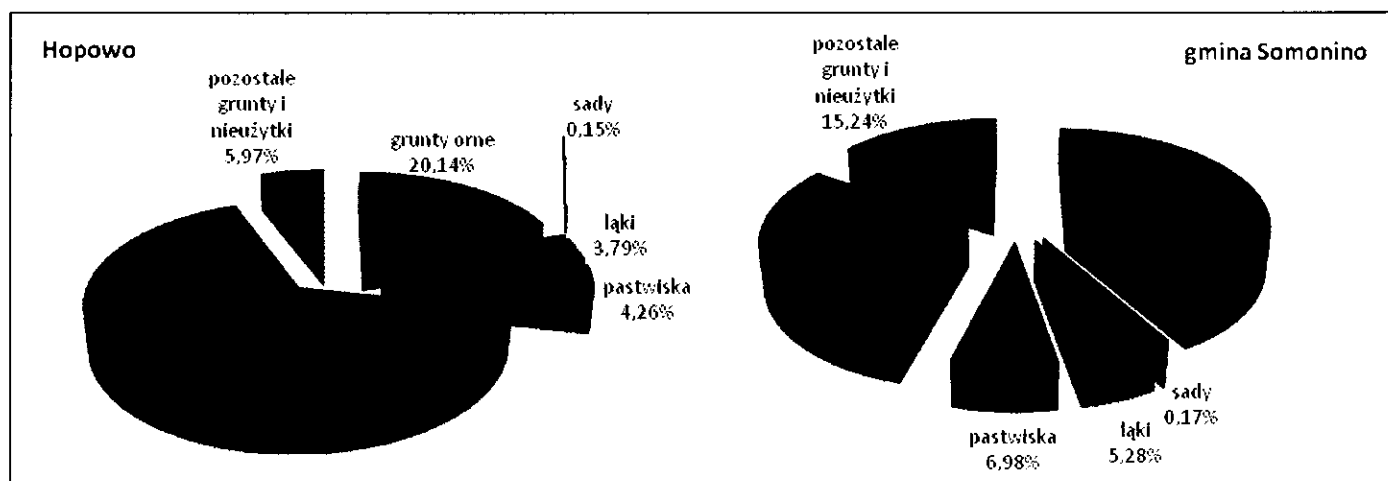
Bardzo ważnym elementem gospodarki na terenie gminy, którego znaczenie jednocześnie rośnie z roku na rok jest rozwój branży turystycznej. Gmina Somonino położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi, charakteryzując się urozmaiconą rzeźbą terenu i czystością środowiska przyrodniczego oraz licznymi walorami środowiska kulturowego jest bardzo atrakcyjnym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Największą popularnością wśród turystów na terenie gminy cieszy się letniskowa wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem, po którego obydwu stronach, znajdują się punkty widokowe: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, w pobliżu rezerwatu przyrody. Ważnym atutem gminy jest także dobre zagospodarowanie jej walorów w infrastrukturę turystyczną oraz bogaty kalendarz atrakcji turystycznych. Turystów przyciągają liczne pensjonaty, hotele, ośrodki, gospodarstwa agroturystyczne, jak również kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe oraz ośrodki jazdy konnej. Obecnie na terenie gminy organizowanych jest corocznie około 23 cyklicznych imprez o charakterze turystycznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy znajduje się obecnie: 11 gospodarstw agroturystycznych, 10

ośrodków wypoczynkowych, 9 kwater prywatnych, 1 pole namiotowe, 5 ośrodków oferujących domki letniskowe, 2 kąpieliska gminne, 4 wypożyczalnie rowerów, 10 obiektów gastronomicznych. Tym samym gmina Somonino stanowi jeden z najatrakcyjniejszych obszarów Szwajcarii Kaszubskiej dla turystów.

L.p.	Użytek	Powierzchnia w ha
1.	B (tereny mieszkaniowe)	13,21
2.	Ba (tereny przemysłowe)	0,09
3.	Bp (zurbanizowane tereny niezabudowane)	1,88
4.	Bi (inne tereny zabudowane)	1,17
5.	dr (droga)	19,73
6.	Ls (lasy)	554,93
7.	Lz (zadrzewienia)	0,93
8.	Ł (łąki)	32,08
9.	N (nieużytek)	13,14
10.	Ps (pastwiska)	35,97
11.	R (rola)	170,24
12.	S (sady)	1,25
13.	W (woda)	1,18
14.	Tr (tereny różne)	0,0008
RAZEM:		845,8008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Całkowita powierzchnia miejscowości Hopowo wynosi 845,81 ha co stanowi 7,53 % powierzchni całej gminy Somonino. Miejscowość cechuje się znaczną specyfiką w zakresie struktury użytkowania gruntów w której zdecydowanie dominują lasy zajmujące aż 65,69 % całkowitej powierzchni tej miejscowości. Dopiero na drugim miejscu z udziałem na poziomie niewiele ponad 20 % znajdują się grunty orne oraz inne użytki rolne w postaci sadów (0,15 %), łąk (3,79 %) oraz pastwisk (4,26 %). Struktura ta determinuje jednocześnie zarówno charakter zabudowy jak i strukturę i kierunki rozwoju lokalnej gospodarki. W tym zakresie widoczne są przede wszystkim znaczne różnice w strukturze użytkowania gruntów pomiędzy Hopowem a średnią dla całej gminy Somonino. Różnice te widoczne są przede wszystkim po stronie znacznie wyższego udziału w powierzchni badanej miejscowości lasów (udział na terenie gminy na poziomie 30,63 %) oraz o połowę niższego niż ma to miejsce gminie udziału gruntów ornych oraz pozostałych użytków rolnych. Konsekwencją tego jest przede wszystkim słabszy rozwój rolnictwa w Hopowie i znacznie niższe jego znaczenie w strukturze lokalnej gospodarki niż ma to miejsce w skali całej gminy.

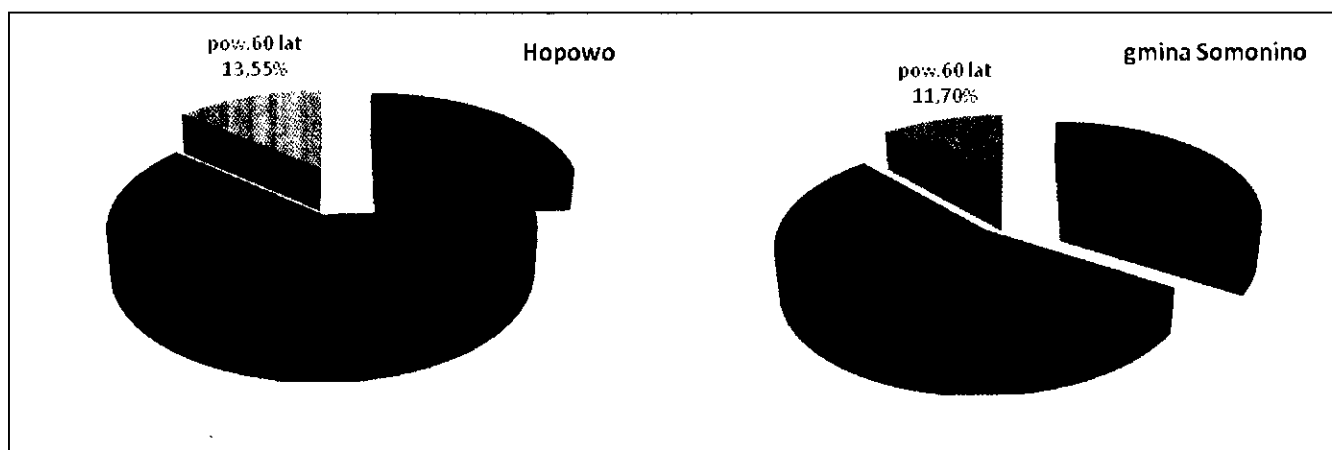

Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Hopowie na tle całej gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Według danych Urzędu Gminy Somonino w połowie 2009 roku miejscowość Hopowo zamieszkiwało w sumie 428 mieszkańców, z czego 216 (50,47 %) stanowiły kobiety a 212 mężczyźni. Wielkości te dawały wskaźnik feminizacji na poziomie 102 K/100 M co było wielkością znacznie odbiegającą od notowanej w całej gminie gdzie przeważają licznie mężczyźni – wskaźnik feminizacji 97 K/100 M.

Struktura wieku ludności miejscowości wskazuje, że ludność w wieku do 18 lat stanowiła w sumie 24,07 % mieszkańców Hopowa, w wieku od 19 do 60 lat – 62,38 % a ludność najstarsza – powyżej 60 lat – 13,55 % ludności tej miejscowości. Taka struktura wieku wskazuje, że ludność Hopowa jest relatywnie starsza od ludności w całej gminie. Dowodem na to jest przede wszystkim niższy udział ludności w wieku najmłodszym (do 18 lat) który w gminie jest o ponad 9 % wyższy niż w Hopowie (33,88 %) oraz niższy udział w całej gminie mieszkańców w wieku najstarszym pow. 60 lat – którzy stanowili 11,70 % mieszkańców gminy przy 13,55 % w przypadku samego Hopowa.

Rys 4. Struktura wieku ludności Hopowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.

Do dnia dzisiejszego zachowało się niewiele wzmianek o historii Hopowa. Dane historyczne wskazują, że miejscowość została założona w wyrzeźbionych borach starostwa skarszewskiego około roku 1600. Obejmowała ona swoim zasięgiem 16 gospodarstw i 26 domów. W Hopowo w tych czasach zamieszkiwało w sumie 207 mieszkańców którzy należeli do parafii w Goręczynie a dzieci uczęszczały do szkoły ewangelickiej w Nowym Dworze.

Na początku XX wieku Hopowo stanowiło wieś włościańską, należącą do Wyczechowa, leżącą przy bitym trakcie gdańsko – kościerskim w okolicy lesistej i piaszczystej. Dane te wskazują, że od początku swojego istnienia funkcjonowanie wsi było ściśle powiązane i uwarunkowane położeniem wzdłuż traktu prowadzącego z Gdańska w kierunku Kościerzyny. Jednocześnie od początku swojego istnienia Hopowo jak i inne okoliczne wsie leżące w centrum najbardziej rdzennej części Kaszub – cechuje się widocznym na każdym punkcie wpływem kultury i tradycji kaszubskiej zarówno na charakter tutejszej zabudowy jak i istniejących zwyczajów i struktury miejscowej ludności.

III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.

Miejscowość Hopowo to wieś chłopska, pohutnicza stanowiąca zespół ruralistyczny o wybitnych wartościach historycznych i wysokich walorach krajobrazowych. Charakterystyczną cechą są w tym zakresie m.in. wysokiej wartości elementy struktury wsi (kościół wraz z otoczeniem, zabudowania w centrum wsi, szkieletowy dom mieszkalny wraz z kuźnią) czy wartościowe krajobrazowo zagrody rozproszone związane z rozłogiem pól.

Układ przestrzenny wsi wywodzi się z charakteru wsi wielodrożnej charakterystycznego dla wsi pohutniczych; zabudowa wsi koncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo.

Na strukturę zabytkową wsi składa się licznie reprezentowana zabudowa zagrodowa z domem mieszkalnym usytuowanym przy ulicy (kalenicą równoległą do drogi) i budynkami gospodarczymi (przeważnie 2-3 okalającymi podwórze). Strukturę wsi uzupełnia Kościół wraz ze starą plebanią usytuowany przy drodze do majątku Wyczechowo i jego przysiółku Nowy Dwór, dawny zajazd, kuźnia, zespół zabudowań dawnej szkoły oraz cmentarz poewangelicki oraz nowy – parafialny.

Stopień zachowania historycznej struktury materialnej na terenie Hopowa jest obecnie bardzo wysoki. Układ przestrzenny wsi wielodrożnej z placem w centrum jest dobrze zachowany. Zachowane zostały liczne przykłady tradycyjnego i historycznego budownictwa wiejskiego w tym cenny budynek o konstrukcji szkieletowej (wpisany do rejestru zabytków). Tym samym wieś zachowała klimat tradycyjnej wsi kaszubskiej z przełomu XIX i XX w.

Zagrożeniem dla zachowania tej tradycji jest przebiegająca po obwodzie wsi droga krajowa odcinająca zespół kościoła i towarzyszącej mu zabudowy od pozostałej części wsi oraz próby przeznaczenia terenów przy drodze krajowej na cele pozarolnicze zwłaszcza przemysłowe, transportowe, składowe itp. Do zagrożeń należy także stopniowa dekapitalizacja istniejącej zabytkowej substancji wsi, remonty i modernizacje budynków przeprowadzane bez uwzględnienia specyfiki tradycyjnego budownictwa regionalnego, powstawanie nowych obiektów o formach odbiegających od tradycji budowlanej Kaszub.

Pierwsze odkrycia na terenie wsi datowane zostały na okres późnego średniowiecza. Łącznie na terenie wsi zlokalizowano 15 stanowisk archeologicznych. W północnej części wsi położona jest osada wielokulturowa. Na północny – zachód od centrum wsi zlokalizowane są ślady osadnictwa z przełomu er - z okresu wpływów rzymskich.

IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.

IV.1. WALORY NATURALNE

Miejscowość Hopowo położona jest na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej - bardzo atrakcyjnym w walory naturalne środowiska przyrodniczego - jednakże sama miejscowość położona jest na uboczu głównych atrakcji przyrodniczych regionu.

Miejscowość leży w odległości ok. 4 km od granicy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego oraz w bezpośrednim sąsiedztwie otuliny Parku. Park ten jest największym powierzchniowo obszarem chronionym w gminie Somonino zajmujący około 10% jej terenu. Obejmuje on zachodnią część gminy zawierając cenne przyrodnicze fragmenty skupione przede wszystkim w centralnej i zachodniej części powiatu. Miejscowość Hopowo sąsiaduje od strony południowo – wschodniej z Parkiem i jego otuliną. Kaszubski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983r. Park obejmuje swoimi granicami centralny obszar etnicznej Kaszubszczyzny, określony jako wyróżniający się geograficznie region zwany Pojezierzem Kaszubskim. Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, powierzchnia otuliny 32 494 ha. Lasy w parku zajmują ok. 34%, użytki rolne ok. 50%, a wody powierzchniowe ponad 10%. Park charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Występują tu wysoczyzny morenowe i wysokie wzgórza czołowomorenowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne i fragmenty równin sandrowych. Największe zgrupowanie stanowią Wzgórza Szymbarskie o średnich wysokościach powyżej 260 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w Polsce północnej - Wieżycą (328,6 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Parku są liczne zagłębienia terenu, których większość powstała po ustąpieniu lądolodu na skutek wytapiania się martwego lodu. Często wypełniane są jeziorami zwanymi wytopiskowymi, a niektóre zajęte przez torfowiska. Silnie rozbudowana jest sieć hydrograficzna ze źródłkowymi odcinkami Raduni, Łeby i Bukowiny oraz licznymi jeziorami o skomplikowanej linii brzegowej i znacznej głębokości. Znajdują się tu płaty bardzo wartościowej roślinności leśnej i nie leśnej (łąki, torfowiska). Na obszarach leśnych dominują buczyny kwaśne i lasy bukowo - dębowe, natomiast w części południowej bór mieszany.

Jednocześnie w bezpośrednim sąsiedztwie Hopowa przepływa rzeka Radunia stanowiąca główny ciek downy gminy Somonino. Rzeka stanowi lewy dopływ Motławy i posiada całkowitą długość 103,2 km, powierzchnię dorzecza 837 km² i średni spadek 1,6% (na odcinku przełomu – 3,7%). Rzeka bierze swój początek na południe od Jeziora Stężyckiego, w centralnej części Pojezierza Kaszubskiego i dzieli się wyraźnie na 2 części. W okolicach Hopowa przepływa jej 1 część stanowiąca zespół jezior, tworzących w jej górnym biegu tzw. Kółko Raduńskie, w którego skład wchodzi jeziora: Stężyckie, Raduńskie, Kłodno, Małe i Wielkie Brodno oraz Ostrzyckie, połączone krótkimi odcinkami rzeki, a także Lubowisko, Dąbrowskie i Patulskie, połączone prawym dopływem wpadającym do Jeziora Ostrzyckiego. Poniżej Jeziora Ostrzyckiego Radunia przepływa przez ostatnie na trasie Jezioro Trzebno. Drugą część stanowi bezjeziorowy środkowy i

dolny bieg. W wodach rzeki spotyka się ryby charakterystyczne dla rzek górskich: pstragi i lipienie. W latach 1910-1937 zbudowano na Raduni osiem elektrowni wodnych o łącznej mocy 14 MW. Zarówno jeziora Kółka Raduńskiego (przez które przepływa) jak i sama rzeka doskonale nadaje się do uprawiania turystyki kajakowej. Pomiędzy miejscowością Kiełpino a elektrownią Rutki rzeka płynie w malowniczym Przełomie Babidolskim, gdzie utworzono rezerwat Jar Rzeki Raduni.

Największym walorem naturalnym samego Hopowa są lasy stanowiące ponad 65 % powierzchni tej miejscowości oraz charakterystyczna dla całego obszaru Szwajcarii Kaszubskiej urozmaicona rzeźba terenu. Liczne wały moren czołowych i dennych, zagłębienia i rynny wytopiskowe oraz położonego w pobliżu obszary sandrowe czynią ten obszar jednocześnie bardzo urozmaiconym a przez to atrakcyjnym dla turystów z zewnątrz. Zbiorowiska leśne tworzą tutaj zespoły buczyny niżowych - żyźnej i kwaśnej (ubogiej) oraz niewielki płat rzadko występującej buczyny.

Jednocześnie bardzo ważny walor miejscowości stanowi specjalny obszar ochrony siedlisk położony w Hopowie, obejmujący śródlęśny zbiornik wodny o długości ok. 250 i szerokości ok. 50 m. Ma on charakter dystroficznego jeziora o głębokości ok. 1,5 m, którego brzegi zajmuje trzymetrowej szerokości pas pła torfowcowego. Dystroficzne jezioro Hopowo, usytuowane w morenowym zagłębieniu terenu, stanowi jedno z największych i najbogatszych stanowisk strzebli błotnej na obszarze Pojezierza Kaszubskiego. Naturalny charakter i znaczne rozmiary zbiornika Hopowo czyni go jednym z najcenniejszych obiektów dla ochrony strzebli błotnej w Polsce.

Infrastrukturą łączącą posiadane walory naturalne są szlaki turystyczne przebiegające w okolicy Hopowa. Szczególnie cennym szlakiem turystycznym przebiegającym w okolicy miejscowości jest wytyczona w ostatnich latach trasa rowerowa „Kamienne Kręgi” i przebiegająca przez północną część gminy Somonino o długości 33 km. Trasa bierze swój początek w centrum Ostrzyc i przebiega przez najbardziej atrakcyjne obszary tej części gminy obejmując m.in.: murowaną świątynię w Goręczynie, Wąwóz Trątkownickiego, dworek w Wyczechowie. Główną atrakcją szlaku jest jednak cmentarzysko z okresu rzymskiego tzw. Kamienne Kręgi które archeolodzy wiążą z przybyłymi ze Skandynawii na przełomie er plemionami Gotów. Liczba kamieni i ich ustawienie miały dla Gotów znaczenie magiczne. Lud kaszubski wiązał z tymi kamiennymi pomnikami wiele legend i podań. Szlak zataczając pętlę wokół gminy kończy się również w Ostrzycach.

Drugim bardzo ważnym szlakiem turystycznym o znaczeniu regionalnym przebiegającym w sąsiedztwie Hopowa jest Szlak Wzgórz Szymbarskich – czarny znakowany szlak turystyczny wytyczony przez obszar powiatów kartuskiego i gdańskiego prowadzący z Sierakowic do Sopotu, (liczący ok. 122 km długości). Pieszy szlak Wzgórz Szymbarskich, oznaczony jest kolorem czarnym. Jest to jeden z najdłuższych szlaków regionu gdańskiego i jednocześnie jeden z tych, które wychodząc z Trójmiasta doprowadzają w centralną część wysoczyzny Pojezierza

Kaszubskiego. Długość całego szlaku to 120,3 km. Zaczyna się w Sopocie, poprowadzony jest m.in. przez takie miejscowości jak: Sławki, Rąty, szczyt Wieżyca, Szymbark, Potuły, Gołubie Zgorzałe, Łączyno, Mojusz i kończy się w Sierakowicach. Szlak dociera przede wszystkim do Wzgórz Szymbarskich, które ze swą kulminacją - Wieżycą są nie tylko najwyższym położonym miejscem na Pojezierzu Kaszubskim ale na całym Niżu Środkowoeuropejskim. Następnie szlak przecina krąg Jezior Raduńskich przechodząc na ich drugi brzeg Kaszubską Bramą i zmierza w Lasy Mirachowskie. Zwiedza ich mniej znaną, południową część kryjącą rezerwaty: Kurze Grzędy i Jezioro Turzycowe a na koniec doprowadza do Sierakowic, dużej i zasobnej wsi gminnej.

IV.2. SFERA SPOŁECZNA

Rozwój sfery społecznej w Hopowie oparty jest o działalność następujących obiektów infrastrukturalnych oraz inicjatyw o charakterze nieinfrastrukturalnym:

- Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Hopowie,
- Parafia rzymsko-katolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie,
- "Poczta Polska" Urząd Pocztowy Hopowo - adres: 83-312 Hopowo 12,
- Dom mieszkalny Walkusza oraz budynek kuźni,
- Kaszubski Zespół Folklorystyczny „Hopowianie”,
- Zespół Folklorystyczny „Mali Hopowianie”.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Hopowie – jednostka posiadająca typ S2 powstała w 1913 roku z inicjatywy miejscowego nauczyciela Maksa Zinca. OSP Hopowo jest tym samym najstarszą strażacką jednostką w gminie Somonino. W 1923 roku strażacy wybudowali pierwszą drewnianą remizę w której przechowywali ręczną sikawkę. Po zakończeniu II wojny światowej mieszkańcy reaktywowali jednostkę. W 1949 roku ze składek mieszkańców został zakupiony pierwszy samochód marki Dodge, który przystosowano do celów prowadzenia akcji ratowniczo – gaśniczych. W 1964 roku w czynie społecznym strażacy wspólnie z mieszkańcami wybudowali strażnicę, którą rozbudowano i zmodernizowano w latach 1992 – 1993, 1998 – 1999. Aktualnie OSP zrzesza ogółem 52 członków, w tym 35 czynnych, 14 wspierających, 4 honorowych oraz 16 chłopców z MDP. Bazę techniczną OSP stanowi strażnica, samochód gaśniczy marki Star 266, ford Transit, dwie pompy PO-5, pompa pływająca, sprzęt hydrauliczny, agregat prądotwórczy, pilarka do drewna, piła do betonu, zestaw ratowniczy, deska ratownicza.

OSP w Hopowie wzięło w 2008 roku udział w projekcie „Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Głównym założeniem projektu było wsparcie wiejskich społeczności lokalnych poprzez zwiększanie dostępu do edukacji oraz promowanie na terenach wiejskich idei kształcenia przez całe życie. Z usług uruchomionych Centrów Kształcenia może korzystać każda osoba zamieszkująca teren wiejski, zainteresowana uzupełnianiem i poszerzaniem swojej wiedzy, podnoszeniem swoich kompetencji czy zdobywaniem nowych kwalifikacji. Dzięki temu funkcjonuje w Hopowie specjalna salka komputerowa od 2008 roku. W jej ramach jest dostępnych pięć komputerów, dwa laptopy, projektor. Komputery są podłączone do Internetu. Ze sprzętu mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Sołectwa Hopowo. Salka jest otwarta w godzinach popołudniowych w poniedziałki, środy, piątki i niedziele.

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie - Ewangelicka gmina Wikariuszowska powstała 1 czerwca 1895r. i trwała do 30 września 1902r. Istniała krótko ale położyła mocne fundamenty pod samodzielną Ewangelicką Gminę Kościelną. Wybudowała kościółek, pastorówkę, zaplecze gospodarcze i wykupiła ziemię pod przyszły kościół.

Samodzielna Ewangelicka Gmina Kościelna powstała 1 października 1902r. i trwała do 1945r., do zakończenia II wojny światowej. Gmina ta została utworzona z części, które poprzednio należały do Gmin Kościelnych: Kartuz, Przyjaźń i Szymbark. W roku 1911 wmurowano kamień węgielny pod nowy kościół. Dnia 23 kwietnia 1913r. Gmina uroczystie pożegnała kościółek drewniany i procesyjnie przeszła do nowego kościoła, żeby go poświęcić i przeznaczyć na wszelkie nabożeństwa.

Rys 5. Kościół Parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie.

<http://parafia.hopowo.pl/>

Po II wojnie światowej już dnia 6 maja 1945r. na prośbę starosty powiatowego M. Nowaka, proboszcz goręczyński ks. Antoni Priss, przejął zbór poewangelicki i wstępnie go poświęcił. Po odbudowie zniszczeń wojennych w Goręczynie, 30 maja 1948r, w niedzielę, w oktawie Bożego Ciała, nastąpiło uroczyste poświęcenie kościoła poewangelickiego na świątynię katolicką p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, przez proboszcza Goręczyna ks. Antoniego Prissa. Kościół w Hopowie stał się filią Goręczyna. Od tego czasu co dwa tygodnie odprawiały się nabożeństwa, później co tydzień w niedziele, środy i pierwsze piątki miesiąca. Dnia 13 czerwca 1972r. Wojewódzka Rada Narodowa w Gdańsku wyraziła zgodę na utworzenie cmentarza wyznaniowego w Hopowie o pow. 0,25 ha. Rok 1975 rozpoczął się bardzo pomyślnie dla kościoła w Hopowie. Delegacja z Hopowa, po spotkaniu z Kierownikiem Wydziału ds. Wyznań - Janem Szewczykiem, otrzymała ustne przyrzeczenie, że w Hopowie powstanie samodzielna parafia. Po wysłaniu prośby Kurii Biskupiej Chelmińskiej i zgody proboszcza Goręczyńskiego na podział parafii. Wojewoda Gdański wyraził zgodę na utworzenie samodzielnej parafii w Hopowie, a Ordynariusz Chelmiński mógł wydać dekret erygujący nową parafię w Hopowie z datą 4 lutego 1975r. Administratorem nowoutworzonej parafii w Hopowie został ks. Bogusław Rumiński, dotychczasowy wikariusz-expozyt w Hopowie. Po kupieniu działki od Barbary Arndt, wczesną wiosną 1976r. rozpoczęła się

budowa. Po przeszło dwóch latach budowy, plebania nadawała się do zamieszkania. Aktu poświęcenia plebanii, dokonał przy okazji wizytacji pasterskiej, ks. Bp. Zygfryd Kowalski Sufragan Chełmiński.

Dom mieszkalny Walkusza oraz budynek kuźni - obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa gdańskiego 1 marca 1995 roku. Dom ten ukończony w 1879 roku stanowi jeden z nielicznych dobrze zachowanych przykładów kaszubskiego budownictwa ludowego. Budynek kuźni zbudowany został w 1927 roku. Kuźnia ta jest przykładem obiektu przemysłowego, który świadczy o poziomie materialnym wsi.

Kaszubski Zespół Folklorystyczny „Hopowianie” – Zespół powstał 27 stycznia 1984 roku z inicjatywy ówczesnej dyrektorki GOK w Somoninie. W krótkim czasie z mieszkańców Hopowa udało się stworzyć sporą grupę osób biorących aktywny udział w zajęciach Zespołu. W początkowym okresie działalności choreografem Zespołu była jego założycielka – Maria Brusznicka a z czasem grupa doczekała się profesjonalnych konsultantów. W tym okresie Zespół Hopowianie poza sukcesami odnoszonymi w skali lokalnej zaczął także brać udział w wyjazdach zagranicznych i stał się wizytówką kulturalną gminy oraz ambasadorem kultury kaszubskiej za granicą. Od 1991 roku opiekę nad Zespołem przejął Gminny Ośrodek Kultury w Somoninie. Obecnie Zespół liczy 26 członków, w tym 4 osoby tworzące kapelę oraz 8 par tanecznych.

Zespół Folklorystyczny „Mali Hopowianie” - Zespół Folklorystyczny im. Jana Włásniewskiego " Mali Hopowianie" powstał w 2004 roku. Działa do dziś przy Gminnym Ośrodku Kultury w Somoninie. Siedzibą zespołu jest Szkoła Podstawowa w Egiertowie. Zespół liczy od 35-40 uczniów -klas III i IV Szkoły Podstawowej w Egiertowie i kilku uczniów Gimnazjum Publicznego w Somoninie. Pierwszym etnochoreografem był nieżyjący już Jan Włásniewski. Obecnie kierownikiem zespołu jest Katarzyna Patoka, kierownikiem muzycznym Józef Stachnik a choreografem Żywilla Okła. Zespół występuje w stylizowanych strojach wzorowanych na strojach Kaszubskich z końca XVIII w. Tańczy i śpiewa dwa programy-" Z Kaszubskich stron" oraz " Z Kaszebów rodem". Do tej pory zespół był dwa razy za granicą- w Danii na Dniach Polski, oraz w Słowacji na zaproszenie Centrum Kultury z Nowej Spiskiej Wsi. Występuje na naszych imprezach gminnych, oraz w wielu miejscowościach na Kaszubach, a ostatnio gościł z występami w partnerskiej Gminie Nowa Ruda.

IV.3. GOSPODARKA

Rozwój gospodarki na terenie miejscowości Hopowo jest oparty przede wszystkim o rozwój rolnictwa oraz postępujący rozwój usług dla ludności oraz handlu związanego z drogą krajową nr 20 przebiegająca przez tę miejscowość. Jednocześnie należy wskazać, że strukturę gospodarowania na tym terenie w dużej mierze determinują opisane powyżej warunki naturalne – z jednej strony bardzo duży udział lasów w powierzchni miejscowości stanowiących walor naturalny dla rozwoju turystyki a z drugiej – warunki orograficzne i klimatyczne ograniczające prowadzenie działalności rolniczej.

W zakresie rozwoju rolnictwa – będącego wciąż dominującym kierunkiem rozwoju gospodarki Hopowa - uwarunkowany jest on przede wszystkim jakością tutejszych gruntów pod kątem gospodarowania która wskazuje, że na obszarze Hopowa istnieją słabe i bardzo słabe warunki do rozwoju rolnictwa. W chwili obecnej wśród użytków rolnych (poza lasami które dominują w powierzchni Hopowa) zdecydowanie dominują słabe gleby klas IV i V które ogółem stanowią niewiele ponad 25 % powierzchni gruntów na terenie miejscowości. Grunty klasy III zajmują zaledwie 0,54 ha w Hopowie – brak jest natomiast w miejscowości zupełnie gruntów klasy I i II – czyli najlepszych ziem pod uprawę roli. Taka struktura decyduje o relatywnie słabych warunkach glebowych dla rozwoju rolnictwa w Hopowie które z racji tego może się opierać głównie na uprawie niewymagających zbóż i roślin okopowych oraz produkcji zwierzęcej.

Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Hopowie.

L.P.	Klasa	Powierzchnia ha	% powierzchni
1.	I	0,00	0,00
2.	II	0,00	0,00
3.	III	0,54	0,06
4.	IV	115,0312	13,60
5.	V	104,6054	12,37
6.	VI	40,6076	4,80
7.	Pozostałe	585,0676	69,17
8.	Razem	845,8518	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W zakresie struktury rozwoju rolnictwa należy skazać, że obecnie w miejscowości działalność rolniczą prowadzą 52 gospodarstwa rolne. Wśród nich jak wskazuje struktura wielkościowa dominują zdecydowanie gospodarstwa najmniejsze o wielkości do 10 ha użytków rolnych które stanowią w sumie 94,22 % wszystkich gospodarstw w Hopowie. Wśród tej grupy najliczniejsze są natomiast gospodarstwa o wielkości od 2 do 6 ha których na terenie Hopowa istnieje 24 szt. co stanowi 46,15 % wszystkich gospodarstw rolnych. Należy przy tym wskazać, że

w Hopowie znajdują się jedynie 3 gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha. Struktura ta wskazuje, na znaczne rozproszenie gospodarstw rolnych w miejscowości i ich typowo rodzinny, samozaopatrzeniowy charakter przy braku gospodarstw typowo towarowych.

Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Hopowie.

L.P.	Wielkość gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
1.	poniżej 1	7	13,46
2.	1-2ha	8	15,38
3.	2-6 ha	24	46,15
4.	6-10 ha	10	19,23
5.	10-15 ha	1	1,92
6.	15-20 ha	1	1,92
7.	20-30 ha	1	1,92
Razem		52	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Według danych Urzędu Gminy w Somoninie w 2009 roku w miejscowości Hopowo było zarejestrowanych w sumie 26 podmiotów gospodarczych co stanowiło 4,3 % wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w całej gminie Somonino. Na tej podstawie należy wskazać, że wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości w Hopowie wyniósł w tym okresie 60,74 podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. Dane te świadczą o relatywnie niższym poziomie rozwoju przedsiębiorczości w Hopowie w porównaniu ze średnią wartością dla całej gminy w której w tym samym czasie wskaźnik ten wahał się na poziomie 82,84 podmiotów/1000 mieszkańców.

W strukturze istniejących podmiotów gospodarczych w zakresie rodzaju prowadzonych przez nich działalności dominują zdecydowanie podmioty działające w branży usługowej i handlowej. Najwięcej firm w Hopowie prowadzi działalność w zakresie usług budowlanych – 8 podmiotów tj. 30,77 % wszystkich istniejących oraz w zakresie działalności handlowo – usługowej związanej w prowadzeniem sklepów ogólnospożywczych i przemysłowych - które stanowią z kolei 26,92 % wszystkich podmiotów działających na terenie Hopowa.

W strukturze własnościowej zdecydowanie dominują natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz firmy najmniejsze należące do grupy mikroprzedsiębiorstw.

Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Hopowie.

L.p.	Rodzaj działalności	Liczba	%
1.	Usługi budowlane	8	30,77
2.	Handlowo – usługowe (sklepy ogólnospożywcze i przemysłowe)	7	26,92
3.	Transport drogowy	2	7,69
4.	Produkcja statków oraz działalność usługowa w zakresie naprawy i konstrukcji statków	2	7,69

5.	Produkcja mebli	2	7,69
6.	Usługi - fryzjerstwo	4	15,38
7.	Usługi – produkcja wyrobów tartacznych	1	3,85
Razem:		26	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

IV.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Miejscowość Hopowo charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem komunikacyjnym leżąc wzdłuż głównej trasy komunikacyjnej regionu – drogi krajowej nr 20 łączącej Trójmiasto z zachodnią częścią kraju przez Kościerzynę. Z tego względu Hopowo posiada dobre połączenie komunikacyjne z największymi centrami miejskimi w regionie oraz poprzez drogę gminną z centrum gminy – miejscowością Somonino. W ujęciu ilościowym obecnie w Hopowie istnieje 11 km dróg publicznych z czego 2 km drogi krajowej nr 20, 3 km dróg gminnych oraz 6 km dróg zewnętrznych. Sytuacja ta nie ma swojego odwzorowania w jakości istniejących dróg gminnych biegnących przez Hopowo które wymagają przebudowy, poprawy jakości nawierzchni oraz poprawy stopnia bezpieczeństwa poprzez budowę chodników oraz oświetlenia dróg i ich otoczenia.

Lokalizacja Hopowa wzdłuż ważnego szlaku komunikacyjnego – drogi krajowej nr 20 skutkuje jednocześnie dobrym skomunikowaniem z regionem zarówno przez transport publiczny jak i prywatny. Dogodne położenie komunikacyjne i skomunikowanie z głównymi ciągami drogowymi regionu powoduje, że Hopowo są dobrze obsługiwane przez komunikację autobusową – tak publiczną PKS jak i prywatną. Obecnie przez Ostrzycę odbywają kursy autobusy 3 przewoźników:

- PKS Gdańsk SP. z o.o.,
- PKS w Bytowie S.A.,
- PKS w Starogardzie Gdańskim.

W sumie w Hopowie do dyspozycji mieszkańców pozostaje 26 kursów komunikacji autobusowej łączącej miejscowość z Kościerzyną, Trójmiastem oraz innymi głównymi ośrodkami regionu:

- PKS Gdańsk SP. z o.o. – 6 kursów na linii Trójmiasto – Kościerzyna,
- PKS w Bytowie S.A. – 5 kursów na linii Trójmiasto – Bytów,
- PKS w Starogardzie Gdańskim – 15 kursów na linii Gdańsk – Kościerzyna.

Uzupełnieniem transportu drogowego jest w gminie Somonino transport kolejowy związany z linią kolejową Gdynia – Somonino – Kościerzyna. Mieszkańcy Ostrzyc Hopowa w ten sposób dostęp do tego środka transportu poprzez dworzec zlokalizowany w gminnej miejscowości Somonino. Obecnie kursuje tą trasą 8 połączeń osobowych.

Poziom wyposażenie miejscowości Hopowo w techniczną infrastrukturę sieciową pod względem ilościowym jest zbliżony do średniej dla całej gminy.

W przypadku zaopatrzenia w wodę obecnie w Hopowie istnieje stacja uzdatniania wody której jednak system uzdatniania i odmanganiania jest nieskuteczny i mało wydolny. W związku z powyższym wykonano nowy odwiert studzienny przy którym opracowana jest dokumentacja na wykonanie nowej stacji uzdatniania wody. Ponadto opracowywana jest dokumentacja na wykonanie kolejnego odwiertu studziennego. Nowa stacja będzie zaopatrywała w wodę mieszkańców miejscowości Hopowo, Borch i Wyczechowo. Obecny poziom zwodociągowania miejscowości sięga poziomu 99 % - na terenie Hopowa istnieje w tym zakresie 8,3 km sieci wodociągowej i 2,9 km przyłączy wodociągowych. W tym zakresie jak wskazują powyższe dane mimo dobrej sytuacji ilościowej system wodociągowy Hopowa wymaga natychmiastowej poprawy jakości wody dostarczanej dla mieszkańców oraz zapewnienie wydajności SUW dostosowanej do potrzeb mieszkańców Hopowa, Borchy i Wyczechowa.

W zakresie systemu kanalizacyjnego miejscowość Hopowo wyposażona jest obecnie w części w sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do gminnej oczyszczalni ścieków w Sławkach. Obecnie długość sieci kanalizacyjnej w Hopowie sięga poziomu 4,4 km (oraz 0,6 km przyłączy kanalizacyjnych) – poziom skanalizowania miejscowości sięga w Hopowie jedynie 25 % mieszkańców wsi. Pozostała część mieszkańców korzysta w większości z indywidualnych szamb na ścieki. Tym samym należy wskazać, że istnieje pilna potrzeba w zakresie rozbudowy systemu kanalizacyjnego w Hopowie.

Na obszarze całej gminy Somonino nie funkcjonują zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków opadowych. Wody deszczowe odprowadzane są powierzchniowo, a istniejące gdzieś fragmentaryczne odcinki kanałów deszczowych, odwadniają niewielkie powierzchnie terenów utwardzonych.

W zakresie zagospodarowania odpadów miejscowość Hopowo korzysta z gminnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych składającego się z nieczystości na terenie gminnego wysypiska odpadów stałych usytuowanego we wsi Kaplica. Całkowita powierzchnia wysypiska wynosi 8 063 m², użytkowa zaś 7 568 m². Wysypisko wykonano zgodnie z dokumentacją projektowo-techniczną, pozytywnie zaopiniowaną przez Państwowe Służby Ochrony Środowiska.

Na terenie Hopowa i całej gminy Somonino nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Źródła ciepła stanowią lokalne i indywidualne kotłownie w zdecydowanej większości opalane paliwami stałymi, w ok. 70% drewnem i odpadami przeróbki drewna.

Na obszarze całej gminy Somonino nie ma urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w gaz. Występujące w tym zakresie potrzeby zaspokajane są poprzez wykorzystanie butlowego gazu płynnego. Planowane jest jednak w tym zakresie podłączenie gminy do sieci gazowej w miejscowości Kiełpino – gmina Kartuzy.

V. MOCNE I SŁABE STRONY.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego miejscowości Hopowo poniżej przedstawiono analizę SWOT przedstawiającą mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) pokazujące potencjał Hopowa i możliwości rozwoju tej miejscowości w najbliższej przyszłości.

Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Hopowo.

Mocne strony	Słabe strony
▪ bardzo dobre położenie komunikacyjne wzdłuż drogi krajowej nr 20, ▪ bliskość i dobre połączenie komunikacyjne z centrami rozwoju w regionie tj. Trójmiastem, Kościerzyną, Somoninem, ▪ atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego, ▪ położenie w sąsiedztwie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, ▪ atrakcyjne walory środowiska kulturowego – dobrze zachowana historyczna struktura wsi, ▪ bliskość cennych obszarów chronionych, ▪ liczne szlaki turystyczne przebiegające w bezpośrednim sąsiedztwie Hopowa, ▪ korzystne położenie komunikacyjne, ▪ dobry dostęp do połączeń autobusowych i kolejowych łączących Hopowo z głównymi centrami regionu, ▪ dobre wyposażenie ilościowe w infrastrukturę wodociagową, ▪ korzystna struktura wiekowa mieszkańców miejscowości,	▪ słaba jakość gleb pod względem ich rolniczego wykorzystania, ▪ dominacja gospodarstw najmniejszych do 10 ha użytków rolnych, ▪ relatywnie niski stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ▪ niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, ▪ niska jakość istniejącej infrastruktury wodociagowej, ▪ niski poziom skanalizowania Hopowa, ▪ słaba jakość dróg gminnych,
Szanse	Zagrożenia
▪ bliskość aglomeracji Trójmiasta, ▪ możliwość wykorzystania funduszy UE na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, ▪ udział w Programie Leader i możliwości finansowo – organizacyjne z niego wynikające,	▪ bezrobocie ukryte wśród mieszkańców zajmujących się rolnictwem, ▪ ubożenie społeczeństwa Hopowa,

**VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH
SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU
MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.**

Odzwierciedleniem wniosków dotyczących stanu obecnego miejscowości Hopowo oraz perspektyw jej rozwoju na przyszłość jest pakiet projektów do realizacji zaplanowanych na lata 2010-2016. Przewidziane zadania pozwolą z jednej strony na wykorzystanie posiadanych walorów środowiskowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego a jednocześnie przyczynią się do wyeliminowania lub ograniczenia obecnie zidentyfikowanych słabych stron oraz zagrożeń w rozwoju regionu.

Przedstawione poniżej zaplanowane projekty mają charakter przede wszystkim inwestycji infrastrukturalnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej.

1. Budowa placu zabaw.

Przedmiotem projektu jest uporządkowanie terenu gminnego i w ramach tego budowa placu zabaw dla najmłodszych. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Przedmiotowa inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy Urwis, sprężynowce i kosze na śmieci.

Urządzenie tego miejsca wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i jednocześnie przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców, a tym samym przyczyni się poprawy jakości ich życia.

- Wartość inwestycji: 39.000 zł
- Termin realizacji: 2010 r.

2. Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła

Projekt przewiduje wyposażenie ciągu komunikacyjnego łączącego drogę krajową z Kościołem w nowy chodnik dla osób pieszych. Celem realizacji inwestycji jest przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa i komfortu poruszania się osób pieszych w miejscowości a jego głównym efektem będzie obniżenie liczby wypadków i kolizji drogowych.

- Wartość inwestycji: 150.000 zł
- Termin realizacji: 2011 r.

3. Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej

Projekt polega na budowie stacji uzdatniania wody oraz rozbudowie istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Celem przedsięwzięcia jest zapewnienie mieszkańcom ciągłości w dostawach wody o odpowiedniej jakości, spełniającej wymagania stawiane przez normy prawa polskiego i Unii Europejskiej a jednocześnie poprawa stanu środowiska naturalnego w Hopowie i poprawa warunków bytowych mieszkańców. Dzięki inwestycji nastąpi m.in.:

- poprawa warunków bytowych mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- ochrona posiadanych walorów turystycznych.

- Wartość projektu: 2.000.000 zł
- Termin realizacji: lata 2012 - 2014

4. Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo.

W ramach projektu wykonane zostaną prace remontowe na odcinkach dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo. Obecnie istniejąca infrastruktura drogowa jest w złym stanie i wymaga poniesienia odpowiednich nakładów inwestycyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zarówno dla pojazdów mechanicznych jak i osób pieszych. Rezultatami realizacji projektu będą przede wszystkim:

- skrócenie czasu poruszania się po drogach,
- obniżenie liczby wypadków,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

- Wartość inwestycji: 2.000.000 zł
- Termin realizacji: lata 2014 - 2016

Zbiorcze zestawienie planowanych inwestycji w miejscowości Hopowo przedstawia poniższa tabela:

Tab 8. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016

Lp.	Nazwa zadania	Koszt w zł
1	Budowa placu zabaw	39.000,00
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	150.000,00
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2.000.000,00
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2.000.000,00
	Łącznie	4.189.000,00

Tab 9. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć

L.P.	Nazwa zadania	Koszt całkowity PLN	Wkład własny	Struktura finansowania		Finansowanie			
					Opis	Środki zewnętrzne		Własne	
						PLN	%	PLN	%
1.	Budowa placu zabaw	39 000,00	X	X	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013; Działanie 9.3	5 850	15	33 150	85
2.	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	150 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 – Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	37 500	25	112 500	75
3.	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2 000 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 – Działanie „Podstawowe usługi dla ludności wiejskiej”	500 000	25	1 500 000	75
4.	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2 000 000,00	X	-	-	2 000 000	100	-	-

Tab 10. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji
1	Budowa placu zabaw	2010
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	2011
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2012 – 2014
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2014 - 2016

Tab 11. Harmonogram Gantta dla planowanych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa zadania	Rok							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Budowa placu zabaw								
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła								
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej								
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo								

VII. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.

Nawiązując do założeń przedmiotowego dokumentu należy wskazać, że są one w pełni komplementarne do zapisów dokumentów strategicznych o charakterze tak lokalnym jak i regionalnym.

Dotyczy to tak dokumentów o charakterze strategii samej gminy Somonino tzn. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Somonino oraz Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Somonino jak i planów i strategii regionalnych. W tym drugim kontekście należy przede wszystkim zaznaczyć komplementarność powyższego Planu z zapisami Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowanej w ramach Pilotażowego Programu Leader + dla 8 gmin Szwajcarii Kaszubskiej (w tym gminy Somonino) oraz Programu Organizacji i Rozwoju Turystyki Kaszubski Pierścień – będącej strategią rozwoju turystyki dla obszaru Kaszub Jeziornych.

VIII. SPIS TABEL.

- Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.
- Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.
- Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Hopowo w ha w 2008 roku.
- Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Hopowie.
- Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Hopowie.
- Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Hopowie.
- Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Hopowo.
- Tab 8. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016
- Tab 9. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć
- Tab 10. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji
- Tab 11. Harmonogram Gantt dla planowanych przedsięwzięć

IX. SPIS RYSUNKÓW.

- Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
- Rys 2. Położenie miejscowości Hopowo w regionie.
- Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Hopowie na tle całej gminy.
- Rys 4. Struktura wieku ludności Hopowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.
- Rys 5. Kościół Parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie.